

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

Figyelmeztetés.

A „K. Közlöny” szerkesztősége, szállását a szén utcában, Sik ház, 36 szám. tette át.

Előfizetheti Kolozsvárt Stein János úr középüzei könyvkereskedésében, valamint a szerkesztőségénél; vidékről minden postahivatalnál. Előfizetési díj félre 6 pf. évnegyre 3 pf.

Hirdetések 10 p. kr. beiktatási bélyeg díj.

s minden négyhasábos egy sor után 4 p. kr.-nak Stein középüzei kereskedésbe beküldése mellett kiadatnak.

OECONOMIAI SZÉTTEKINTÉSEK.

III.

Az állam jólétét annak oeconomiai fejlettsége biztosíthatván, minek első alapja a szorgalom, nem csoda, ha az államgazdászok figyelme a munkát nézte minden anyagi előhaladás sarkpontjának, s úgy annak felosztása, s czélszerű rendezése körül szellemteljes vitalkozások fejlődtek ki.

Tulajdonképp minden vagyonnak, azon felül mit a természet vadon terem, alapja a munka és így minden államnak legnagyobb capitalisa a munkás kezekben áll.

Innen van, hogy népesültebb tartományokban mindig inkább virágzik a gazdaság és műipar, mint a néptelenekben, mert ott az önfenntartás kényszerűsége emeli a forgalmat, s a sok kéz befolyása a termelő erő sokszorozza, sőt értékesíti az értéktelen tárgyat; mint a magyar adoma mondja: az utazó német felvesz az utfélről egy forgácsdarabot, s utja közben egy garast farag belőle.

Ez magyarázza meg azt is, hogy az államok többnyire akkor kezdenek bukni, midőn industrialis viszonyaik a fénypolcot érték el, mert a túlnépesültség együtt jár a proletariattal, és legszegényebb osztály nyomorával.

Talán a vasut s általa sikerebbé vált gyarmatosítások, főként ha Európa egyetért, képesek lesznek megelőzni azon tragoediákat, melyek Róma bukását okozták.

Ha egy égi sugallat Európát egy nagyszerű szövetkezésre bírja, a mechanikai tudományok mostani fejlettségében, jól elférne az emberiség a világon, megnépesítve proletariusaival Asia és Afrika pusztáit, czélszerű művelés alá hozva a földkerekséget, s iparproductumaival lepve el a tengereket. Örök béke karjain lehet még valaha boldog a civilisált emberiség.

Miért nem bírhatta Róma, gyarmatosító képességével a közlekedés mostani eszközeit, mely más színezete volna most a világnak!

Angolhon politikája közelit leginkább ez eszme felé, s magas világnézet uralkodik a Times angol önértékelésénél.

irt következő passzusában. „Nyelvünket már a föld két leg-hatalmasb állama beszéli, s népünk egy más ága délszakra hirtelen növekszik nemzetté. A barbarvilág majdnem egészen befolyásunk alatt áll. Ázsiának az emberiség $\frac{2}{3}$ -a által lakott roppant terén az angol befolyás terjeszkedik. Mohamed és Bráhma tisztelőinek nagy része angol alattvaló, Chinát angol erély hozta érintkezésbe Európával, s a missionariusok tanai rendíték meg ama birodalmat. . . Vasutaink, távirataink a Középtengertől és Indoceantól majdnem Asia közepéig fognak terjedni, Egyiptomot a mi tengertuli postánk polgárosítja. Asia, Törökország s Persia is érezendik nem sokára polgárosító befolyásunkat. Utasaink egyik tengertől a másikig átkelnek Afrikán, s fényes jövő derül Cham boldogtalan népére, gyarmatosításunk által. Az ind-vizek roppant szigetei megannyi álmóhelyek lesznek ausztraliai gyarmatainkban stb.

Bocsánat ezen látszó kitérésért, ezen önértékelés irt szavaknál jellemzőbbet nem olvastam még egy eszme irányában, melyre az emberiséget az újabb kor roppant felfedezései el kell hogy vezéreljék, s mely a nemzetiségek associatioja által, mikormajdan isteni igazság lesz a földtekén, az emberiséget egy akolban egy pásztor alá egyesítendi, s a harcok megszűnnek, s a munka és szorgalom fog adni jólétet, boldogságot.

De addig is, míg egyes népekről a közös emberiség gondoskodni, köteles minden nemzet magát ész és ipar által a világ-gépezet egyik kitűnő tagjává fejleszteni.

És éppen ezért kötelessége munkálkodni, észszerűleg, úgy a mint részére a pályatért, nem egyes államgazdászok többnyire elfogult rendszere, hanem maga a természet, a sors, az Isten jelölte ki.

Mi lehet már a világegyetemben a magyar nemzet munka-szaka?

Ha Lisztel tartanánk, azt mondhatnók: minden; ha Smithel, azt vélhetnők: tisztán a földművelés s marhaterenyésztés.

De saját viszonyaink szempontjából indulva ki, minden munkaszak után kapkodni károsnak vélnők, midőn tudjuk azt, hogy a földészet a nemzet legelső gazdagság forrása, s hol az agricultura fejlődését a műipar s kereske-

delem megelőzte, ott rögtön eléállott a pauperismus. Elő példája ennek Frankhon. De egyszersmind az ipar és kereskedelem mostani roppant forgalmában tisztán a nyers termelésre támaszkodunk, vagyis Smith rendszere szerint tisztán egyoldalú hivatást foglalnunk el szintoly veszélyes volna.

Nyers termelés, az agriculra teljes kifejtése kell hánknak, s ezen nyers termelés feldolgozására fektetett műipar, s ennél nem több. Volt szerencsém ez eszmét a M. Sajtó hasábjain a mult hóban tüzetesebben fejtegetni.

Mink nem rohanhatunk egyszerre át a Rubiconon; fő feladatunk az, hogy a mezőgazdaságot a műipar és kereskedés, s ezeket viszont amaz segítse.

Ne csüggedjünk el műiparunk fejletlen állapotán, sokkal több okunk van azon bánkódni, hogy agraria törvényeink a mértéket még most sem ütjük, s a földipart most is az ódon rendszer láncza nyűgözi.

Megadhatjuk, hogy az industria terén virágzó nemzetek példányra Anglia, s ő sem műiparával kezdte anyagi felvirágzását. Anglia gyártásának nagyszerűségét századokkal előzte meg colonisatioja, kereskedelme, s derék farm rendszer. De benn e czélszerű gazdasági rendszer, s künn e széttekintési alkalom a világ szükségére, e piacszervezés a civilisálatlan tartományokban, irányt és tért nyújtott végre páratlan kiterjedésű gyár- iparának.

Ezen fejlődési egymásutánnak tulajdoníthatni azon nagy és biztos előhaladást, melyet főként 80 év óta mutat virágzó gyár- ipara, hisz még csak a mult század elején alig 273,693 tonna tartalom vitetett ki évenként, s az utóbbi évtizedben már 2,302,903 tonna futott ki az angol kikötőkből.

Angolhonban így a kereskedés s tengeri uralom, a műipartól különválva fejlett ki, míg benn a hazába időszakonként reformált czélszerű gabonátörvények, s a derék földbirtoklási rendszer oly jólétet fejlesztettek, mely gyorsan vonta maga után a növekedő impopulatioval, a műipar nagyrafejlését.

Nekünk azon szerencsénk van, hogy nagy sikereken, és nagy sikertelenségeken okulhatunk, s mint fiatal

EPERFA-NEVELÉS ÉS SELYEMTERMELÉS.

(Folytatás.)

A selyem ügynek bővebb fejlesztése tekintetéből szükséges lenne még a hazai selyemgyárak kezelését elősegíteni, például: ha nekik mérsékelt kamat mellett, gyárak felállítására kölcsön nyújtatnék, s a hazai gyár érdekében a selyem behozatalában, a vámokra is figyelem fordítatnék.

3-or. a selyemiparnak meghonosítása kívánja, hogy a kormány a vezérletet és fejlesztést ez iparág körül, a Gazd. Egyesület bizottmánya véleménye szerint közvetlenül vigye és intézze: mire nézve a selyem felügyeléssel saját hatóságok biztassanak meg. Ily felügyelő hatóságok köteles égei pedig ezekből állanak:

- a) az eper-kertek állapotára felügyelni, azokat alkalmas kertészek által jó karban tartani;
- b) létrehozni a helységekben, a még hiányzó eper-kerteket;
- c) vezérelni a fák ültetését, tenyésztését a helységekben;
- d) az iskolamestereket az eperfa-tenyésztésre és selyemtermelésre gyakorlatilag beiktatni;
- e) a selyembubók osztályozását eszközölni s a beváltásról gondoskodni;
- f) vezérelni a selyem legombolását;
- g) kezére járni a magánosoknak, a terményezett selyem eladásra s legombolásra nézve.
- h) az egészről rendesen számot vezetni; végül

i) a legomboltott selymet kellőleg osztályozni.
A mi a felügyelő hatóságok szervezetét illeti: lehetne eszközölni ezt 1) a kormány költségén állított saját tisztviselők által, vagy 2) gazdasági egyesületek útján. A bizottmány ez utóbbi módon a kitűzött célt, kevesebb költség, gyorsabban és biztosabban hiszi elérhetőnek. Egyébiránt akár kormányi tisztviselők által, akár egyesületi úton eszközöltessek a felügyelés, az ország főkörmányszéke intézné. Bécs, december 4-én, 1850.

A mezei gazda könyvének 1855-ről 1 darab 476 lapján az 1253-dik §-ban ez találatik: „ha ezen adatok nyomán az or-

szágbán (Magyarhon) létező szederfák és cseméték számát összevetjük, úgy azt a pesti kerületben körül-belül	480,000
Pozsonyban	43,000
Kassában	72,000
Nagyváradban	303,000
Sopronban végül	1,670,000

az öt kerületben tehát mintegy 2,568,000

darabban találjuk.

§. 1257. Azon helyek hazánkban, hol a selyemtermelés legújabb időben, egyesek által, közgazdasági jelentőséggel fölkaroltatott, már is számosabbak, nevezetesebbek ezek közt: Széchenyi István selyemtenyésztése N. Czenken, s azután az Iker-vári Sopronban, Bezerédi István Hidján s Kis Pál Mislán. Tolnában; gróf Széchenyi Pál Marcaliban Somogyban; b. Wenckheim László Mező-Berényen, Bekésben; gróf Hadik Gusztáv Szemlakon Aradban, Sieb-nfreund Jánosé Nagy-Szombatban, Havas József és Lackenbacher uraké Pesten, de mivel az 1850-ik évi működések eredményét a selymesztet még el nem itélte, s itéletét közzé nem tette: azért a magyarországi selyemtermelés statisztikájába ezt még be nem iktathatom.

15. Az erdélyi nagy fejedelemséget illetőleg közli herczeg Schwarzenberg hadsértármester s Erdély kormányzója, 1856-ban december 18-án 1336/96 1856 számú elnöki levelével, az erdélyi gazdasági egyesülettel, az erdélyi selyemtenyésztet történetét 1336 számmal 1856 jegyezve. Ezen közlemény tartalmazza, hogy mi történt? s hogy történt? s mi eredményt? e nevezetes iparágban.

1784-ben február 1-én vala az, midőn Galaratti János cs. kir. kapitány, az Orosz nevű gyalog-ezredben, a guberniumnak négy Brassóban termelt selymetkereset, oly minőségűeket, melyeknél véleménye szerint az olaszóni se volt jobb, nyújtott be, igénybe vette Galaratti, hogy ötlet mind a királyi gubernium, mind pedig egyesek ebben pártolni fogják s az országot, mely egészen alkalmas az eperfa-tenyésztésre, mivel több vidékeken úgy is találhatunk ily fák, 8 évek alatt eperfával beültetni és a földmivest ennek ápolására és gondozására megtanítani, később pedig, mind a selyembogar nevelésében, mind a lemotollásában, mindenkit ingyen megtanítani ígért.

Szinte egy időben jelentette magát Weismann János Fridrik kertész is Kolozsvárt, nagyszerű eper-növényeire nézve,

mire lakással együtt egy nagy kertet s lakást, ingyen szekeret, napszámókat, kerti eszközöket s tartására 200 frtot kívánt, a királyi kormány a kolozsvári tanácschoz utasította, hogy nekie minden segédelmet adjon meg, mennyiben ez, egy harmadik kára nélkül megeshetnék.

1784-ben május 29-ről udvari és június 2-ről 5714 kormányi rendeletet követeztében Cronenthal János és báró Bruchenthal Mihály egy tervet adnak a selyemművelésre, melyben kapitány Galaratti vezetőnek van ajánlva és a kedvező éghajlatra nézve a siker bizonyossága kimondatik, hogy a legközelebbi tavaszán 1785-nek Déván, Szászvároson, Kolozsvárt, Szászsebesen, Szerdahelyen, Szébenben, Medgyesen, Segesvárt, Ujgyházt, Nagysinken, Köhalmon, Fogarason, Vajda-Récsén, Brassóban, S. Szentgyörgyön, Naszódon, Beszterczén, Dézsen, Kolozsvárt, Tordán, Enyeden sat. arra kiszakasztandó földön epermagok ültetessenek és az abból nevelt fácskák, maga idejében elosztassanak.

A kir. kormány felküldi a felséghez mind ezen tervet, mind pedig a Galaratti ajánlatát a selymetkereskekkel együtt, s 1785-ben 4743 udvari szám alatt Galaratti selyemművelés directorának tétetik Erdélyben kapitányi 870 frt évi fizetéssel, 130 frt szálláspénzzel, 4 lóportióval, a tartományi pénztárból, ingyen szállással utazása közben s a mellett kimondatott: hogy a director kevés költséggel eszközölendi az ültetvényeket és olcsóbb napszámókat is találand.

Hogy az ország népe ezen iparagra hajlandóbbá tétessék, legfelsőbb helyről kihirdetett rendelettel, miszerint szabadságában hagyatik kinek-kinek a termelt gubót vagy selymet akár magának tartani, vagy akár kinek eladni s a director a gubók értékesítése tekintetéből, minősége szerint, fontját 40, 30 vagy 10 xral fizetheti.

Egyébiránt legfelsőbb helyről a kormánynak ajánlatott, hogy Galarattival egyetértve készítsen selymesztet illetőleg egy rendes tervet, s azt a szükséges épületekre és költségére figyelemmel lévén, terjeszse fel.

A kir. kormánysszék azon kérdésére továbbá, hogy vajjon a selyemtermelés az erdélyi határszéleken is kiterjesztessék? azt felelte az erdélyi katonai kormány, hogy az 1-ső székely és 2-dik oláh ezrednél az éghajlat igen éles, a 2-dik székely ezrednél az eperpák jól tenyésznek, de a rossz füstös lakok és a szé-

nemzet, még gazdag földbirtokunkban szép alappal lévén el látva, úgy rendezhetjük oeconomicai irányunkat, hogy az itt a continental kereskedelem utvonala nekünk fényes jövőt biztosíthat.

DÓZSA D.

NEMZETISÉGÜNK ÜGYÉBEN.

(Egy pár őszinte szó a magyar protestáns lelkészekhez.)

II.

Azt mondom: hogy mi magyar protestáns lelkészek tanítsunk a falusi iskolákban. Most azt mondom: még pedig ha lehet nyáron is, de télen minden esetre, hetenként legalább egy pár órát. Követeli ezt tőlünk a nemzetiség, melynek őrei vagyunk, mely anyaszentegyházunkból szívja tápnedvét s a kettő együtt nő, virágzik, vagy hanyatlak és enyészik. Követelik az evangélium eszavai: „menjetek el és tanítsatok meg minden népeket” — melyért áll fenn, — kötelesség teljesítésben, falukon kivált fájdalom könnyűvé vált — hivatali osztályunk.

Meglehet hogy az illető törvényes testület, a közsínat — melynek ez ügy a jelenben legleglégiismeretesebb gondoljai közé tartozik, — mielőbb ezt kötelezőleg kimondandja, látva hogy nincs más eszköz. De ez nem bizonyos.

Addig kell tennünk önként, mit tehetünk könnyen, ugyanis szegények lévén, anyagi segélylyel nem járulhatunk azon intézetek életnedvének szaporításához, melyek némileg életet adnak nemzetiségünknek.

Úgy hiszem a szerénység sértése nélkül elmondhatom e téren tett kísérletemet.

En hat hava hogy tanítom iskolánk nagyobb s már értelmesebb növendékeit hetenként négy óráig, főbeli számvetés, vallástörténetre, földrajzi és történelmi előismeretekre, minden kézikönyv nélkül; természetesen belátásom szerint felfogásokhoz mérten adva elé, nem ragaszkodva szorosan semmi tudományos rendszerhez, csak azt tanítva inkább, a mi bennök a tanulmány iránt érdeket ébreszt.

Nem hiszelgek magamnak a valóságnál többel, de annyit őszintén megvallhatok: hogy csekély fáradságomnak jutalma lett lelkemben eddig soha nem érzett gyönyör az eredmény fölött.

Felette sok nyereségy van az ilyen tanításban: az alatt az iskola tanító elvontan időt fordíthat a kisebbek oktatására (én magamhoz jártattam tanulni) mert egyik legnagyobb akadály a falusi iskolákban sikeres tanításnak a tanuló sokfélesége. Nyereségy az is, hogy míg a tanító a kisebbekkel foglalkozik, addig legalább a nagyobbak is tanulnak. Továbbá: ez által a pap figyelmét s tiszteletét ébreszt maga iránt közönyös hallgatóiban kik gyermekökben és gyermeköknél élnek, — s midőn maga iránt érdeket és figyelmet ébresztett, ugyan ezt tette bennök a tudomány iránt is, melyet a szószékéből hirdet. És végre míg ezt teszi a pap, nem csak magának élt, hanem nemzetének is, mely nagy nyereségy az öntudatban egy ép érzésű emberre nézve.

Ez nem nagy áldozat, megteheti akármelyik pap, főként télen, mikor a legszorgalmasabb gazdának is marad ennyi üres ideje. En — igaz nem is vagyok nagy

gazda, — nem tapasztaltam semmi hátramaradást. A mi pedig a képességet illeti; akárhogy, s mint egy pap csak több képességgel bír a tanításra, mint falusi iskolatanítóink legnagyobb része.

Valaki azt mondhatná: hogy a papság nagyobb része felette kevés fizetéssel lévén ellátva, a család-fenntartás gondja és fátalma szinte minden időt igénybe vesznek. Van ebben valami igaz, hanem azt megengedik pályatársaim, hogy feltegyem, miszerint közülük a legszegényebb is télen hetenként három-négy órát használtalanul elroppenni enged; fordítsa ezt erre s egy hajszállal sem lesz anyagilag is szegényebb.

Azok, kik akár öregség, akár más akadályoknál fogva a tanításra képtelenek, természetes kivételt képeznének, úgy szintén azok is, kik azon kevés népesebb falusi egyházakban élnek, hol szinte minden időt igénybe veszen a szorosabb értelemben vett hivatal. De ilyen helyeken csak alkalmasint jobb lábon is áll az iskola.

Erős meggyőződés: hogy képezett tanítók hiányában csak ez egyetlen eszköz alkalmazása erősítheti meggyengült nemzetiségünk a többségnél, s ezen eszköz lelkes alkalmazása csodát teremtené egy pár év alatt. Ez mentene meg bennünket azon mély lelkifájdalomtól, melyet érzünk midőn az ország egy-egy vonalán végig menve tiz, husz egyház közül csak egyben, kettőben tapasztaljuk hogy a magyarok értik a magyar templomi beszédet, a többiekben alusznak, mert nem érzik, minthogy nem értik, a magyar szónak varázserejét.

Csak így lehetünk — addig is, míg majd képezett és fizetett tanítóink lesznek, — nemzet, a többségben, az alsóbb rétegekben is.

Ha félremagyarázhatlan jó szándékkal irt igénytelen soraim az egyházi előjárásnál méltánylásra, vagy a velem egyenlők sorában viszhangra találának, vagy ha ezt nem; egy avatottabb kézben tollat vétetnének, hogy e téren több sikerrel működjen, nagyobb hatást eszközöljen; kell-e mondanom, hogy mennyire örövendék?

Sokaknak lehet sokféle ellenvetése ezen eszme ellen. Az olyanok számára legyen kimondva: hogy én mindent elgondoltam, s utóljára is minden hosszabb tárgyalás mellőzésével, ez az erős meggyőződés: hogy ezt könnyen tehetjük, s nem tenni, a jelenben kötelességmunkasítás, hogy nemondjam, a nemzetiség ellen elkövetett bűn.

CSÜRSÖS JÓZSEF, bethleni ref. pap.

Keleti levelek.

(Folytatás.)

A mostani várost védő erődítvények három ponton foglalnak helyet; egyik a már említett hajdani sziklavár, a másik az úgy nevezett új vár, és a harmadik a mostani kikötővel szemben fekvő kis Vido nevű sziklaszigetre épült elővár. A mostani kormány a városnak ezen három pontonli védését gazdasági szempontból változtatta át a nevezett helyekre; mert a régi erődítvényekből védelme a városnak 35000 embert igényelt, a mostani rendszer mellett csak 2000 ember kívántatik és még is jobban törtenhetik annak védelmi karba helyezésére. Mint mondják, Anglia ezen erődítvényekre 400,000 ft. sterlinget költött.

A város mostani őrsége áll körül-belül 2000 angol katonából, van ezen kívül egy kevés honi lovas nemzet-

őrség, egy más helybeli városi rendőrség és még egy nagyobb számból álló gyalog nemzetőrség, kiket úgy lehet tekinteni, mint kész honvédeket, kikre ha szükség lenne, a haza mindig számíthat és saját keblökből választott tiszteik alatt felkelni köteleztetnek; béke idején nyugalmasan hevernek az olajfák árnyékában és ez a honvédelmi rendszer jó is, mert a kezeket az ekétől és gyároktól nem vonja el, a mire ezen szigeten oly nagy szükség van.

A mostani várost éjszáról és keletről a tenger, nyugatról Mánduchi nevű előváros és a régi kikötő, délről Cástrades határozza, ez is egy elővároskaja vagy inkább faluja a fővárosnak. Kicsiny város Corfu, és mondhatom, hogy rosszul is van építve, mert az utcák felette szűkek, maga a belső piac is csak akkora, hogy mikor az ember estve kimegy valamit vásárolni, s a mikor rendesen a katonák is ott hemzsegnek, még a napszámosok is, nem tud megállni a lábán a sok taszigalástól, s még ha hozzájárul a sok gyümölcsárulónak görög, olasz nyelvi kiabálása, az a szemvakító gázvilágítás, mi a sűrűn fekvő kis boltocskákban egymást éri, valósággal elkábul az ember; az épületek magasak, keskenyek, lapos-fedélűek mint Olaszországban, egyébként csinosak, és én rendesen Corfut Trieszt fiatalabb testvéreinek szoktam nevezni. A keskeny utcák és magas házak miatt némely helyen még nyáron is 8—9 óráig nem látjuk a napot. Mikor nyáron hőség van, oly rekkendő meleg szokott lenni, hogy nem győzik az utcákat eléggé öntözni, és az ottani urak kalapjaikkal vagy zsebkendőikkel szüntelen legyeznek magukat, miközben gyakran sohajtanak is a nagy meleg miatt, mikor pedig ősszel beáll az esőzés, csak egy óráig hulljon az ottani szokott eső, az ő öreg cseppjeivel, rögtön egy kis Velenczében képzelheti az ember magát, mert szinte csónakázni lehet az utcákon. Egyébként, általában véve, Corfu nem egészségtelen lakhely, nagyobb járvány-nyavalyáknak nem igen vannak példái, mint a hidegnek, himlőnek, torokfájásnak; az én ottlétemben emlegettek egy angol ur asszonyt, hogy meghalt a febre gyalloiban (sárgaláz) de a mint mondják, az is hihetleg Olaszhonból hozta. Legkedvesebb része a városnak az úgynevezett Espianade, a város sétatere, egy akkora darab, fákkal beültetett hely, mint a kolozsvári laktanya előtti tér, karfákkal körülvéve, mesgyékkel átszegdelve; van rajta három emlék: egyik a Schulemburgé, kia várost a törököktől megvédte, ez az emlékszóborópp a várkapu előtt áll; a másik a Douglassé, és a harmadik az Ádamsé, kit a corfioták ma is emlegetnek. A kormányzó palotája előtt van egy szép tisztavízű kut is, egy kis kerteskével; itt az Espianadon laknak jobbadán az európai követek is; itt lehet naponként hallani, vagy az angol, vagy a helybeli zenekart, a legválogatottabb darabokat játszani.

(Vége következik.)

Károlyfejérvár, máj 4-kén 1857. (Árviz dulasai, emberhalál.) Szomorú hírrel kénytelenem megnyitni a K. Közöny hasábjain régi idő óta nem olvasott károlyfejérvári tudósítások sorát.

A hosszas szárazságra bekövetkezett néhány napig tartó esőzés folytán a Maros, medréből már tegnap kiöntve, pusztító hullámai, egész itteni vidékét s Fejérvárnak csaknem felét elözönlötték. A bős folyam egy kis ten-

kelyek szünetnélküli dohányzása a selyembogár nevelésre kevés reményt adnak; az 1-ső oláh ezrednél ellenben, Hátszegvidéke és Orláth környéke az eperfa-ültetésre alkalmas: czélszerű leend tehát, ha Galaratti azon ezredekre értekezésbe jön, hanem ugylátszik elmaradt ez, vagy legalább minden eredmény nélkül volt.

Galaratti a Slavóniában fényes sikert nyert eljárás követését Erdélyben nem ajánlotta, hanem saját tervet gondolt arra, melynek négy része volt.

A. Az elsőben azt mondja Galaratti, miszerint régóta bizonyos, hogy itten a fejer eperfa legtöbb helyeken igen jól tenyészik, mert az itten termelt selyem a legjobb európai terményekkel vetélkedik.

A népnek az eddigi gondolkodáshoz merev ragaszkodása mellett is a selyemmelvélés megfoszodhatik, ha ennek hasznossága, jó példák tekintélyesebb birtokosok és gazdák s a kormány részéről is bébizonyítatik és támogatatik, szükséges lenne azért a magyarországi eljárás szerint, a vármegyéket és városokat és vidékeket felszólítani s a legfelsőbb czélt tudokra adni, s előmozdítására szólítani fel.

Közföldekét kellene az eperfa-ültetésre szakasztani, a lakosok ingyen dolgoznának azokban, a hol pedig eperfák léteznek, középületeket fordítani a selyembogár-nevelésre, a községek költségén vinni ez iparágat. Galarattival egyetértve, ki az ültetés iránti utasítás mellett, epermagot ingyen, selyembogártojást pedig lojtát 1 forintot fog adni.

Különösen alkalmasnak nevezi meg Galaratti eperfa-tenyésztésre a következő helyeket: Léva, Szászváros, Károlyvár, Szászsebes, Szeredahely, Szeben, Medgyes, Segesvár, Újegyház, Nagysenk, Köhalom, Fogaras, Vajda-Réce, Brassó, Sepsz Szentgyörgy, Naszód, Beszterce, Dézs, Torda és Enyed és némelyeknek személyesen, másoknak Olaszhonból hozott emberei által ígér ingyen utasítást.

B. A slavóniai eljárást Galaratti nem tartja Erdélyben alkalmazhatónak, mert

1-ször az idevaló megyéknek nincs saját pénztára, a városoknak is többire csekély van;

2-ször ezek tehát a selyemmelvélésnek jutalmazó eszközei nem lehetnek;

Ellenben javallja Galaratti, hogy nekie egy kis utasítása a

selyemmelvélésről, az ország nyelveire lefordítva a nép számára, küldetnek a püspökökhöz, azon meghagyással, hogy az egyházi rend által olvasassék fel a nép előtt és nyilvánítsák, hogy minden ember a továbbat megnevezendő helyen, gyakorlati tanítást fog ingyen kapni.

Ezenkívül javallja, hogy a szebeni árvaházból rendeltessenek néhány árva gyermekek arra, hogy Szebenben olasz selyemmelvélők és fonóktól tanulnak el, mind a selyembogarak nevelését, mind pedig a gubóknak gyári készletét készítését.

C. Továbbá ajánlotta Galaratti, hogy a fennevezett helyeken a gubókat, maga hasznára sajátjából fogja beváltani minőségükhez képest, 40, 36, 30 xron fontját.

D. Galaratti fondának egy tágasca épületet mond szükségesnek, mely kevés költséggel lenne alkalmazható, miről a számít st be is fogja adni.

Az erdélyi kormány 1785-en october 4-én tudósítja ezen tervről az udvart, kijelenti a megye hatóságainak és tanácsoknak, miszerint az lenne ő felségének akarata és kívánata, hogy a nép javára eperfák ültetessenek és a selyemtermelés elkezdésék: azért bízzék kiki a nevezett földbirtokosokba és a státus más derék polgáraiba, hogy ezen közhasznu működést megkezdik és alattvalókat is szó és tett által rea veszik.

Egyszersmind a hatóságok az epermag átvételére s utasítás nyeresére a directorhoz utasítottak és az árva gyermekek alkalmazására nézve, mind a szebeni tanácschoz, mind pedig az egyháziakban bizottmányhoz rendelt bocsátattott; a gubók beváltására nézve az ajánlathoz képest, a szükségesek kihirdetettek; a kívánt házra nézve se tételt nehézség s mind ezek Galarattinak oly hozzáadással; irattak meg, hogy ő felségének legmagasb határozatai semmi olyan lépések nem tételhetnek, minthogy úgy is előre csak az eperfák ültetéséről és gondozásáról lehet szó.

Galarattinak illetékei 1785-ben october 21-kén utalványoztattak. 1785-ben november 7-én 13,650 szám alatti udvari határozat a Galaratti javaslatainak és a selyemmelvélésről dolgozatának felterjesztését és kihirdetését rendeli, hogy a gubók tetés szerint használtathatnak vagy eladhatnak, és ápril 18-iki 1785 legfelsőbb határozat szerint a director által, kincstár számára csak azon esetre váltatnak be, ha felebbvő nem találkozik.

1785-ben december 17-kén beadja Galaratti a kormány-nak fenn-bbi dolgozatát s véli, hogy 500 példány német, magyar és oláh nyelven, ingyen kiosztásra elegendő leszén, mire a királyi kormány 1786 ban január 9-én, a javallatot és dolgozatot, a legfelsőbb helyre, oly hozzáátéttel küldi, hogy a dolgozatnak a tartalmi pénztárból fedeztetni és ingyen elosztatni kellene s Galaratti által, a selyemtenyésztés czéljára javallott házra Rathner Jánosnak Szebenben, melyen kincstári adósság is fekszik, alkalmasnak nem találattott.

1786-ban 994 szám alatt január 30 kán kelt udvari határozat által, Galaratti javaslata tudomásul vétetett, a selyemmelvélés iránti utasítása pedig a haza nyelveire lefordítottatni, a tartalmi pénztár költségén kinyomatni és ingyen kiosztatni, az árva házból czélszerű tanításra gyermekek alkalmaztatni tovább a városokban és székekben eperfák ültetettén, idejében ingyen kiosztatni rendeltetett eszközöketni, hogy a megyékben, a földesuraknál és földmiveseknél megkezdessék; végre Galarattinak megengedtetett beváltása a gubóknak, mivel ő magasabb árt ajánl, mint Slavóniában szokás. Az előmenetről pedig évenként tudósítás kívántattott.

Az alhatóságok a parancsolt évszaki tudósításokkal elmaradtak: mirenézve a királyi kormány augusztus 3 án 1786-ban sürgette ezeket. Némelyek ugyan megtették, de legtöbben nyilváníták, hogy ezen ügy a köznépnél viszhangra nem talál; némelyek szerint az epervetések jól tenyésznek, mások szerint nem.

Az ügynek felfogása és segédllésére nézve a hatóságoktól az évszaki tudósítások némi világot derítenek. 1786-ban a 3-ik negyedből kiválglik, hogy:

Segesvárt Galaratti ezen évben több mázsa gubót termelt s Baumgarten János is foglalkozott selyemhernyó-neveléssel. Eperfák alkalmas mennyiségben ültetettek.

Beszterczén a gazdagon kiverődött eperültetvények alkalmas magasságra nőttek, a meglevő kevés nagy fák nem engednek figyelmet igénylő selyembogár-nevelést. Nem is akarják ezeken birtokosi a letelevezést megengedni, miszerint félni lehet, hogy a költés a közelebbi tavaszon elvész.

TUNKOGI JÓZSEF
ev. ref. tanár.

(Folyt. követik.)

ger képét nyújtja előnkbe, s az általa csak Fejérvárt okozott károk már is tetemesek. De legborzasztóbb a dúlás és rombolás, mit az indulásra kész s részint már utban is volt terhelt só-szállító hajókban okozott.

Ezeknek igen nagy részét minden megmentési kísérletet meghusitva magával ragadta, s tutajokat, hajókat egymáshoz verve összetördelte s tartalmukkal együtt vagy elsodorta vagy elsüllyesztette.

Egy ilyen egymásra zsúfolt hajó s tutaj-csoportozat oly erővel csapódott ma déli 12 és 1 óra közt a portusi hidnak, hogy Szászsebes felőli hasonfele részét izekre törve, néhány percek alatt csak üres helyét hagyta, a rohanó hullámoktól egy szálag elsodortatván.

Ma csupán a portusi hidnál 5 ember-élet lett a bőszen elem szerencsétlen áldozata.

Az e csapás által eddig csak hajókban s azok tartalmában esett károk, ha még ide vesszük a hidat is, már százezreket meghaladnak.

S miket nem fogunk még ezután hallani!

Alvinczen is a szerencsétlenséget nagynak mondják. Most, midőn e sorokat bevégezem, délután 5 órakor a víz annyira apadott, hogy nagyobb s fenyegetőbb következményektől már nem tarthatni.

A részletekről, valamint Bácsnak a napokban körünkbe érkezett társaságáról s több effélékről majd bővebben.

BOJTOR JÁNOS.

Pest, ápril 28-án. „Gyulay Károly Nagy Miklós festőtársaságában (mindkettő erdélyi fi) e napokban nagyszerű művészi körutrá indultak, utjak a Szerémségen vonul keresztül Pétervárra felé s ott fölvetvén az érdekes helyeket, Zimony felé tartanak, innen pedig Orsovára, hol Bábakő, Lászlóvár, Galambóc s egyéb érdekes helyeket lefestve, tovább mennek Mehádian át, s a kies Krassót keresik föl a faczéti diadal helyszínét venni le, onnan, a kedves emlékü bércezen Erdélybe,* tündér szép tájképeit s minden nyomon historialag nevezetes helyeit lecsatolni, e képeket díszes albumban füzeteként fogják kiadni. A képekhez tájékozó, s érdekes szöveg fog csatoltatni, melyek megírására történeti tanulmányokban jártas író van megnyerve. Ha e nemzeti érdekű vállalat teljes mértékben megnyerendi a közönség pártolását, akkor Gyulay Károly, s Nagy Miklós festő-társa egész két testvér hazának szebb tájait fogják több ily albumban bemutatni a világnak.

Az első album még e folyó nyáron jelenend meg, s husz képet hozand, oly nagyságban, milyenek a pesti műtárlat műlapjai.“

REMELLAY GUSTÁV.

KOLOZSVÁRI NAPLÓ.

* Tegnapi este a haragok vérszomja és dobpergése riasztá fel városunk lakóit. A felső-szénutezában tűz ütött ki, de szerencsére hamar megvették.

* Ugy hiszszük, kedves hirt közlünk helybeli olvasóinkkal, midőn egy pár érdekes, a napokban rendezendő színházi estről tesszünk említést, melyekre a közönséget előre is felhívni kívánjuk. Ma este Monhaupt Armin büvész az országos színház javára fog egy előadást tartani. Vasárnap este Turcsányi több közkedésű, melytől meg nem nevezhető műkedvelő közreműködésével hangversenyt fog adni. Hétfőn pedig „Bankár és báró“ drámája fog előadni, a midőn Gyulain és Turcsányin kívül föllépni látandjuk Kolozsvár kedvencét H. Prielle Kornéliát asszonyt is, ki hosszas gyöngéledés után ismét fölléphet.

* Beküldetett szerkesztőségünkhöz: „Néptanítók könyve“, szerkeszti és kiadja Szeberényi Lajos, Harmadik kötet második füzet. Gyulain. Nyomatott Réthy Lipót gyorsajtaján 1857. 73—140 lap.

* Lapunk érdekében örömmel jelenthetjük, hogy hazánk nagynevű publicistája id. gr. Teleki Domokos ur személyesen megígérte méltóztatott, hogy lapunkat szellemi befolyásával tetteleg emelendi.

* Kormányzó herceg ő magasságának azon alkalommal, midőn az erdélyi főurakkal s testületekkel Nagyváradon a cs. k. apostoli Felség előtt udvarolni fog, egyszersmind feljogosultsága leendő Felséges Uralkodópár látogatásának hazánkra leendő kiterjesztéseért is eszkelni.

* Folyóink több völgyéből kedvetlen tudósításokat kapunk a közlebbi hossz aszós okozta vízáradásokról, s e miatt szenvedett károkról. Hírlik, hogy az Aranyos az egerbegyi, s a Maros a portusi hidat elsodorta volna, az előbbi még hitelesítésre vár. Egyik érdemes levelezőnk Dézsről többek közt ezt írja: máj. 3-ról. Tegnapi is folytonosan szakadt az eső, s a szomszéd völgyek patakai, s általuk a Szamos is gyorsan nőtt; már este a folyamáradás miatt sokan lakait odahagyni kényszerültek. Reggel a Szamos egész völgye vízben állt, az ár magával ragadott sok épületet a folyó partjairól, s a szomszéd Al-ör, Kaczkó, Kozárvár, Mikeháza sat. helységekig terjedt ki a szélszárguldo folyó árja. Beszterce és N. Banya felé a közlekedés Dézsről megszakadt. — Az Aranyos és Maros is ki van ütve, Kolozsvárra e hó 5-kén az elindult gyorssekkér visszatért, nem hathatva át e folyók. — Mikor szabályoztatnak folyóink?!

* A közlebbi hossz aszós következtében a Szeben víze Szeben környékét vízzel árasztotta el, s a közlebbi hidakat megrongálván, a közlekedést mind Brassó, mind Medgyes felé megakadályozta.

* Kormányzó herceg ő magassága a zaizoni fürdő birtokosai és látogatóinak kérelmére beleegyezni méltóztatott, hogy egy hegyet Zaizon közelében nevével Schwarzenberg-tetőnek nevezzenek. Ő magassága jelenleg az említett fürdőn mulat.

* Ajánljuk művész-hazánkfiait azon vidékek vendég-szeretetébe, hol utjuk átvonuland. Szerk.

* No már, a ki tudni akarja, hogy mikor lesz világ vége? ne búsuljon, megtudhatja; mert Pesten egy röpirat jelent meg ezen czimmel: „Mikor lesz vége a világnak?“ melyben népszerűen adnak elő azon viszonyok, mik közt földünk elenyészhetne vagy oly változást szenvedhetne, hogy rajta amost élő lények nem élhetnének.

* Ő Felsegeink Budapestén tartózkodása alkalmával egy-ös nemzeti jelenet különös érdeket fog gerjeszteni. Május 11-kén 600 lovas a dabasi, monori és gödöllői járás földnépéből több nemes, az illető szolgabírák vezetésével a Rákosra érkezik, és ott táborút. A szokásos csikós öltözet, fehér bő uj és gaty, piros mellény, fekete csokordús nyakkendő, kerek kalap és sarkantyus csizma képezik majd a bátor lovasok ruházatát. A csapat május 12-dikén Ő Felsegeiket egész Isaszegig kísérendi, hol a jászok gazdagon képviselt banderiuma váltja fel.

* A „P. Lloyd“ leírja azon bográcsot, melyben Szeged lakosai a híres paprikás halat Ő Felsegeinkkel fel fogják látni. A bogrács ezüstből készült; hogy benne öt személy számára lehet halat készíteni. Külsője domboru ékítményekkel van halmozva. Azon a két ponton, a hol a fogantyú belé van alkalmazva, egy-egy tömör ötvényű ezüst-alak látható, mely mint az egész bogrács külsője, arannyal van megfúttatva. Az egyik alak egy ülő halásznő nemzeti öltönyben, egy kis kézi hálót tartva, a másik szintén egy halásznő evező lapáttal kezében. A lehajtható fogantyú közepén Magyarország czimere áll, s ennek másik felén a halakban bővölköző tiszai város. A bogrács felső karimájára e magyar fölirat van véve: „Szeged összes lakossága hű érületének emlékéül.“ — Az egész edény, melyet pompás tokban tartanak, s Császárné Ő Felsegének fognak felajánlani, 200 lat nehéz. A szokásos faláb, melyre a bográcsot állítják, a szegedi városi foglyok munkája. Az ajándék elkészítésével Vandrak ur volt megbízva.

* A Bukarestben eddigelő megjelent, szabadelvűleg szerkesztett „Tim pul“ megszűnt élni. A halálos döfést egy a török kormányt érdeklő cikk adta.

* Az „United Service Gazette“ czimű londoni lap e következő tréfás közleményt tartalmazza: „A tüzes vőru Konstantin Nikolaiewitsch nagyherceg és Oroszország nagydírmirálja, mint értesülünk magas látogatásával kíván minket szerencsétlenné. Habár az udvari újságok azon tárgyról mélyen hallgálnak, mégis kitalálhatjuk, hogy ő cs. fensége csupán azért jött át Angliába, hogy megköszönje Napier Károlynak azon rendkívüli udvariasságot, melyet az által tanusított, hogy Kronstadtalt oly gyöngéden bánt. Továbbá azt is megsugathatjuk olvasóinknak, hogy a nagyhg. Tötleben tábornokot is magával hozandja, kinek megbízása van hízéző bókokat mondani a mi hadparancsnokságí vén álomszuszkainknak, hogy Sebastopolt oly későre vették be. Legyen szabad azt is megsugni, hogy a nagyhg. Sir Robert Pelel szándékszik vacsorálgatni és őseinek példája szerint új lakomákat csapni az admirálisok jókedvű, eszem-iszom lordjainál.

* Lyonban közlebből egy férfit fogtak el, mivel mindenkit, a kivel találkozott, szembeköpködött. Azt állította, hogy az Isten az ő nyálának csodaeort adott, úgy hogy az minden betegségekben gyógyerővel bír.

* Mailandban behozták a kutyadót. A kedves kis ölebecsekért 12, a házörző kutyáért 10, a vadászebékért 2 lírát kell fizetni. Ha egy kutyá megdöglik, be kell jelenteni hogy: „ő nincs többé, egy jobb létre szenderült át;“ — a szájkosár nélkül kóborló kutyákat megfogják s rabságra vetik, míg gazdájuk 6 lírát nem fizet. Az alkalmatlan, sokat ugató, vagy éppen harapós kutyákat az előjáróság azonnal elpusztíttatja.

* Az iszapos széna megtisztítására a „Journal d'agric. prat.“ szerint a francia gazdák a céslőgépeket a legjobb eredménnyel használják. E végre a szénát a gépen keresztül futtatják, s a dob sebes forgása által a széna minden iszaptól megtisztul.

* A M. Sajtó közlebből nem kevés meglepetésünkre arról értesít, hogy azon lap alapítója, szerkesztője, s ez utóbbi évben főmunkatársa, a M. Sajtó, s általában a journalistika teréről visszalélik. Nem tudjuk e változás azon derék iró felett a sors újabb üldözése, vagy a szerencse kegymosolya? annyit azonban éreztünk, hogy Török ur visszalépett által a publicistai irodalom nagyot veszít, még akkor is, ha Jókai Mór ur e téren akkora genialitást lesz képes kitüntetni, mint mely őt a romantika terén kiemelte. Nem azért pedig mintha ez esetben az utóbbi nem pótolná az előbbi; de azért: mert ekkor ketten lennének.

* Heckenast Gusztáv mielőbb ki fogja adni Tompa Mihály és Czuczor Gergely összes költeményeit. — Vajda János is rendez egy igen érdekes gyűjteményt, melynek címe lesz: „A magyar költészet gyöngyei, s magában fogja foglalni a hazai újabbkori költészet legválogatottabb műveit.

* Erdélyi Jánostól mielőbb meg fog jelenni egy füzet, melyet tudományos fejlődésünk és művelődésünk érdekében előre is a közönség különös figyelmébe kell ajánlanunk. Címe: „A hazai bölcsészet jelene.“

* A Bérczy Károly által szerkesztett „Vadászlap“ban egy cikket olvasunk a medvevadászatról Erdélyben, mely szerint 1855-ben összesen 135 medvét és 842 farkast ejtettek el.

* Erkel újabb dalművéről, mely a legmagasb ünnepélyek alkalmával fog a pesti nemzeti színházban először adatni, előre is sok dicsőítést irnak. E dalmű címe: „Erzsébet“

* Az „Új magyar Múzeum“ czimű tudományos folyóit, a egyszersmind a magyar academia hivatalos közlönyének ez idei első füzeté megjelent, s többek közt gróf Mikó Imre önmagáról és az erdélyi múzeumról egy cikket hoz Toldytól.

* Bethlen gróf az általa megvásárolt Porkoláb-féle kertben Budán a Krisztina-városban kerti palotát épített. „E szép példát a magyarországi mánások is követhetnek“ — jegyzi meg a M. S.

* Figyelmetztük a földbirtokos közönséget mai lapunk mellékletére, melyben az adóügy lehető könnyítésének kérdései fejtegettetnek.

* A sárfalvi elégett templom számára Dézsről Beregszászi Sándor kereskedő ur 20 p. krt bészolgáltatott szerkesztőségünkhöz. Köszönet érte.

Rendelete

a bel- és igazságügyi miniszteriumoknak 1857 ápril 8-ról (b. t. l. 77. sz.) az 1856 január 1-én bir. t. l. 7. szám alatt kelt legfelsőbb nyiltparancs határozatainak az Erdély nagyfejedelemségében utólag kitudott urbér-kárpótlási tőkére alkalmazását illetőleg.

Minthogy azon sajátos viszonyok, melyek között az urbér-kárpótlásnak Erdély nagyfejedelemségében keresztülvitele

történik, sok esetekben, a földadók kötelezett urbéri birtok előhaladó kiigazítása alapján a tőke-kárpótlásnak ntólagos kitudását és utalványozását vonják magok után: ez okból a bel- és igazságügyi miniszteriumok az urbéri kárpótlásnak az 1856 január 1-én b. t. l. 7. szám alatt kelt legf. nyiltparancs értelmében utalásával megbízott bírósági hivatalok eljárása szabályozása tekintetéből következő határozatokat méltóztatnak kibocsátani:

1. §. Az erdélyi nagyfejedelemiségi urbér-kárpótlási tőkének az 1856 január 1-én b. t. l. 7. szám alatt kelt legfelsőbb nyiltparancs értelmében utalásával megbízott bíróságok kötelezetnek az ezen nyiltparancs 24. és 25. §-ai szerint szerkesztendő hirdvényekbe határozottan egy oly tartalmu különös hozzáfűtelt fölvenni, miszerint az utalási tárgyalásra rendelt törvéynapnál, a földadó-provisorium kiigazítása következtében netán utólag felszámított kárpótlási tőkére is tekintet fog vétetni, és hogy azon hitelezők, kik a bejelentést elmulasztják, minden az utóbbi iránti igényeiket a fennidézett legf. nyiltparancs 25-dik §-a 4. tételében foglalt korlátok között elvesztik.

2. §. A kármentesített jószág jövedelmei vételére jogosított a hirdvényi határidő folyama alatt oly követeléseket is, melyek az 1856. január 1-sői legf. nyiltparancs 29-dik §. szerint a kárpótlási tőkére átutaltathatnak, az addig kitudott kárpótlási tőkét fölulhaladó összegben is bejelenthet, a nélkül, hogy a bíróság jogosítva volna, a kárpótlási tőke magasságát túlhaladó adóssági tételeket úgy tekinteni, mint átutalásra be nem jelentettek.

Olyszerű bejelentések azon összegig nyerneek érvényt, meddig az urbéri kárpótlási tőke netán még utólag felszámítottani.

3. §. Ha a hirdvényi határidő alatt egy hitelező se jelentkezik, és ha a kárpótlott jószág jövedelmei húzására jogosított is az 1856 január 1-sői legf. nyiltparancs 29. §-ában engedett jogát nem használja, azon esetben a bíróság a kárpótlási pénzalap igazgatóságának tudtul adandja, miszerint a netán kitudott urbér-kárpótlási tőkével való eljárás is a fennidézett legf. nyiltparancs 31. §. határozatai szerint, bírósági utalási tárgyalás elintézése nélkül eszközölthetők.

4. §. Ha ellenben a hirdvényi határidő alatt bejelentések adtak be, vagy a kárpótlott jószág jövedelmei húzására jogosított birtokos kölcsön-adósságoknak a kárpótlási tőkére átutalását kérte, ez esetben a bíróságnak a kezelési törvéynapnál oda kell munkálni, miként vagy egy a netán utólag kitudandó urbér-kárpótlási tőke iránti későbbi bírósági utalásról lemondás vagy egyezkedés után eshetőleges utalás eszközöltessek.

5. §. Ha egyetértés nem létesül, azon esetben köteles az utaló bíróság a már utalványozott kárpótlási tőkére nézve az 1856 január 1-jen b. t. l. 7. szám alatt kelt legf. nyiltparancs határozatai szerint eljárni, az utólagosan netán kitudandó kárpótlási tőkére nézve pedig a hivatalos eljárást az utalványozás megtörténtéig felfüggeszteni, a megnyújtott törvéynapra azonban azon feleket előhívni, kiknek részére a körülményekhez képest a kárpótlási utólag utalása még megtörténhetik.

Báró Bach s. k.

Báró Krauss s. k.

KÜLFÖLD.

Anglia. Londonból írják: a trónbeszéd máj 7-kén kir. biztos által fog felolvastatni; Denisonnak speakerre választatása ápril. 30-kán fog indítványoztatni.

A Palmerston-cabinet, mint látszik, a jövő ülés-szakban a fontolva-haladási politikát szándékozik követni. Ez ellen már is kezdődnek a szabadabb elvűek manifestációi. Így legközelebb Russell lord egy a south moleni közösgtánachoz intézett beszédében kijelölt néhányat az új parlament elé terjesztendő legfontosabb pontok közül, névszerint: a közoktatás kifejtését; a politikai szabadalmak s vallási szabadság kiterjesztését, a még fennálló incapacitások eltörlése által, s végre némely terhes adók megszüntetését. E szavakban igen széles reform foglaltatik; azonban a „Daily News“ még tovább menvén, formaszerint, a titkos szavazást kívánja a választásoknál alkalmaztatni. A radical párt tagjai s a szabadelvűek osztoznak e lap nézetében, s a parlamentben ezen véleményt támogatandják. Még eddig a miniszterium semmi határozatot nem hozott; miből a „Chronicle“ azt következteti, hogy a kormány keblében meghasonlás létezik, némely miniszterek, Palmerston lord ellenére, a reform-eszméket pártolván. Annyi bizonyos, hogy a kabinet még nem tudta magát elhatározni, s ezen helyzet néhány nappal késleltethetné a parlament megnyitását.

— A háborus készülétek egy nagy nemzethez illő mérvet kezdenek fölvenni. Eddig csak 10,000 ember Chinába küldéséről volt szó; e szám most, a keringő hírek szerint, öt annyira emelkednek. Nagybritannia megértette az idő jeleit, miszerint a menyei birodalom teljes fölbomlásának órája ütött és neki — az angolnak — mint legnagyobb világhatalomnak, mely ennél fogva joggal s hivatással bír a világ rendezésére, ott kell lennie a nagy épület összeomlásánál, hogy aztán az átalakulásannál szabályosabban mehessen véghez.

Franciaország. Angliának szemet szúr az, hogy a francia kormány oly módnélkül sürög-forog az orosz nagyherceg körül, — hogy a „Moniteur“ oly nagy pontossággal közli annak naplóját s a népség és hajóhad általi fényes fogadtatását. Annyi bizonyos, hogy a nagyherceg párisi útját komolyan veszi. Toulonban semmi pompa és szertartásban nem akart részesülni: „En — ugymond — azért jöttem, hogy tükélyesítem magamat a tengerészetben, sok látni és tanulni valóm van. Jobb, ha a rendelkezésemre álló időt komoly tanulmányok — és nem — üres szertartásokra fordítom.“

Ápril. 22-kén a nagyherceg meglátogatván a touloni fegyver- és hajószertárat, minden taktagatás mellett

